

ГИМНАЗИЈА
РАЗРЕД: ДРУГИ
СМЈЕР: ОПШТИ, ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ, РАЧУНАРСКО-ИНФОРМАТИЧКИ
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК (друга година учења)

Годишњи број часова: 72
Седмични број часова: 2

СВРХА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

Сврха наставе италијанског језика је да ученицима омогући развој комуникативних способности на том језику, али и да допринесе њиховом општем интелектуалном развоју. Кроз усвајање језичких вјештина и способности, ученици се уједно упознају са културом и начином живота народа чији језик изучавају, што обогаћује њихово разумијевање и поштовање различитости.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Настава италијанског језика доприноси развоју основне комуникативне компетенције А2 нивоа на италијанском језику. У овом процесу, развијају се радне навике, одговорност, самопоуздање, креативност, као и већи степен аутономије и технике самосталног учења.

Учење италијанског језика такође доприноси развоју хармоничне личности ученика, ширењу сазнања из опште културе, те развоју моралних и естетских вриједности. Кроз наставу италијанског језика ученик се упознаје са културом и начином живота Италије, у циљу развијања толеранције и уважавања различитости.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Учење италијанског језика подразумева развијање способности за ефикасну комуникацију у усменом и писменом изражавању у различитим свакодневним ситуацијама, развијање разумијевања писаног и усменог израза, као и упознавање са културолошким, друштвеним и историјским аспектима италијанског говорног подручја. Циљ је оспособити ученика да користи италијански језик самостално, тачно и прикладно, у складу са нивоом знања и контекстом, при чему се подстиче развој језичких вјештина (слушање, говор, читање и писање), као и развој интеркултуралне компетенције, која доприноси бољем разумијевању и уважавању различитости.

НАСТАВНЕ ТЕМЕ:

1. Andiamo in vacanza
2. Tutti a tavola
3. Al cinema
4. Al supermercato
5. Andiamo a fare spese
6. Televisione

* САЖЕТАК САДРЖАЈА:

1. Планирање путовања, одмора; празници; путовање возом, авионом;
Futuro semplice, Futuro composto;
2. Храна, пиће, оброци; у ресторану, наручивање; породица;
Possessivi;
3. Одлазак у биоскоп; филм; препричавање; описивање;
Imperfetto, Trapassato prossimo;
4. Куповина намирница; цијена; производи – количина, амбалажа;
Pronomi diretti, Pronome partitivo ne;
5. Куповина одјеће и обуће; материјали, квалитет, боја, величина, број;
Verbi riflessivi; Verbi riflessivi nei tempi composti;
6. ТВ програми; одабир програма; давање наредби, упутстава;
Pronomi indiretti; Imperativo diretto (verbi regolari e irregolari)

Наставна тема: Andiamo in vacanza			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - идентификује и повезује са одговарајућим значењем лексику која се односи на <i>одмор, путовања, празнике, превозна средства</i>; - описује одмор, путовања и празнике у кратким исказима и једноставним текстовима; - користи одговарајући вокабулар и комуникативне формуле у типичним комуникативним ситуацијама (нпр. резервација путовања, тражење информација, организација путовања); - исказује намјере и преференције у вези са одмором, путовањима и кориштењем превозних средстава; - кратко образлаже намјере и преференције; - исказује будуће планове и намјере у вези са одмором и путовањима; - користи одговарајући језички регистар у формалним и неформалним контекстима (нпр. разговор са рецепционером, пријатељем).	Ученик ће да: - учествује у рјешавању теста забавног карактера како би открио свој идеалан одмор; - кратко и на једноставан начин дискутује и упоређује своја мишљења и идеје о идеалном одмору са остатком одјељења; - идентификује и објашњава значење нових ријечи и израза унутар усмених и писаних текстова на основу контекста; - слуша дијалоге и указује на тачне и нетачне тврдње; - одговара на питања на основу усменог, писаног или видео инпута; - инкорпорира одговарајући вокабулар и/или граматичке елементе у табеле/укрштенице/празнине унутар реченица и текстова; - на основу обрађеног дијалога прави биљешке и кратко и на једноставан начин описује, препричава и креира излагања о планирању путовања, одмора, празницима и слично; - повезује нове ријечи или реченице са илустрацијама или дефиницијама на основу	Предмет: Српски језик и књижевност Географија	Тема: Језичка култура Морфологија Становништво и насеља

	прочитаног текста или аудио-записа; - преузима задате улоге и игра их у симулираним комуникативним ситуацијама у пару (нпр. тражи информације о радном времену билетарнице, цијени карата, прича са рецепционером и сл.); - формулише биљешке и креира кратка излагања (нпр. прича о атмосферским приликама, одлучује гдје отићи за викенд, са ким, којим превозним средством и сл.) - развија конверзацију вођену питањима; - пише кратке тематске саставе; - израђује пројектне задатке у пару или у групи у виду истраживања (нпр. ученици врше истраживање о празницима у Италији и презентују у одјељењу информације у виду плаката, стрипа, презентације и сл.); - рјешава контролну листу у циљу (само)вредновања.		
--	---	--	--

Наставна тема: Tutti a tavola			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - идентификује и повезује са одговарајућим значењем лексику која се односи на <i>храну, пиће, италијанску гастрономску културу, угоститељске објекте, породичне активности</i>; - описује сопствене нутритивне навике у кратким исказима и једноставним текстовима; - пореди италијанску и сопствену гастрономску културу у кратким исказима и једноставним текстовима; - користи одговарајући вокабулар и комуникативне формуле у типичним комуникативним ситуацијама (нпр. наручивање оброка у ресторану; тражење информација у вези са храном); - исказује преференције и нутритивне навике; - кратко образлаже преференције и нутритивне навике; - користи одговарајући језички регистар у формалним и неформалним контекстима (нпр. разговор са конобаром, пријатељем).	Ученик ће да: - чита и слуша писане и усмене текстове на тему кухиње и породице; - одређује значење ријечи и израза повезујући их са фотографијама, илустрацијама или дефиницијама на италијанском језику; - на основу одговарајућег писаног или усменог инпута одређује тачност/нетачност тврдњи; - инкорпорира одговарајући вокабулар и/или граматичке елементе у табеле/укрштенице/празнине унутар реченица и текстова; - на основу прочитаног текста пише краће тематске саставе или на једноставан начин препричава текст; - формулише биљешке и креира кратка излагања (нпр. прича о својој породици, о томе како прославља свој рођендан, о нутритивним навикама и сл.) - у сврху побољшања комуникацијских вјештина	Предмет: Српски језик и књижевност	Тема: Језичка култура Морфологија

	користи игре у групи или пару; - израђује постер породичног стабла у циљу представљања своје породице, дајући основне податке о именима, доби или узрасту, физичком изгледу и сл.); - преузима задате улоге и игра их у симулираним комуникативним ситуацијама у пару (нпр. исказује преференције о одређеној храни, разговор са конобаром и сл.); - идентификује и објашњава значење нових ријечи и израза унутар усмених и писаних текстова на основу контекста; - одговара на питања на основу усменог, писаног или видео инпута; - пишући и/или одговарајући на мејл проширује, обогаћује или увјежбава карактеристични вокабулар; - израђује пројектне задатке самостално, у пару или у групи (нпр. припремање и представљање неког типичног италијанског јела или израда плаката, постера о истом); - рјешава контролну листу у циљу (само)вредновања.		
--	---	--	--

Наставна тема: Al cinema			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - идентификује и повезује са одговарајућим значењем лексику која се односи на биоскоп и филмове (нпр. <i>основни филмски жанрови, врста карте, глумци и режисери, радња филма, сатнице</i>); - описује радњу филма у кратким исказима и једноставним текстовима; - описује претходна искуства одласка у биоскоп; - користи одговарајући вокабулар и комуникативне формуле у типичним комуникативним ситуацијама (нпр. куповина карте, тражење информација, одабир филма); - исказује мишљења и преференције у вези са филмовима; - кратко образлаже мишљења и преференције у вези са филмовима; - користи одговарајући језички регистар у формалним и неформалним контекстима (нпр. разговор са благајником,	Ученик ће да: - одређује значење ријечи и израза везаних за филм и биоскоп повезујући их са фотографијама, илустрацијама или дефиницијама у италијанском језику; - одговара на питања и на једноставан начин препричава служећи се фотографијама; - на основу одговарајућег усменог или писаног инпута на тему биоскоп и филм одређује тачност/нетачност тврдњи или даје слободне одговоре; - инкорпорира одговарајући вокабулар и/или граматичке елементе у табеле/укрштенице/празнине унутар реченица и текстова; - преузима задате улоге и игра их у симулираним комуникативним ситуацијама у пару (нпр.	Предмет: Српски језик и књижевност	Тема: Језичка култура Морфологија

пријатељем).	препричава догађаје или доживљаје из дјетињства, препричава радњу филма, разговара са благајником и сл.); - у сврху побољшања комуникацијских вјештина користи игре у групи или пару; - идентификује и објашњава значење нових ријечи и израза унутар усмених и писаних текстова на основу контекста; - пише кратке тематске саставе (нпр. препричава пријатељу италијански филм који му се много допао и сл.); - израђује пројектне задатке у пару или у групи у виду истраживања (нпр. ученици истражују о италијанским глумцима, филмовима, режисерима и презентују у одјељењу информације у виду плаката, стрипа, презентације и слично); - рјешава контролну листу у циљу (само)вредновања.		
---------------------	---	--	--

Наставна тема: Al supermercato			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - идентификује и повезује са одговарајућим значењем лексику која се односи на одлике и куповину намирница (<i>цијене, амбалажа, количина, радње</i>); - описује уобичајене навике у вези са куповином хране у кратким исказима и једноставним текстовима; - користи одговарајући вокабулар и комуникативне формуле у типичним комуникативним ситуацијама (нпр. тражење информације у вези са производима, цијеном, количином, амбалажом); - исказује потребе, изборе и преференције (нпр. које намирнице купује, у којој количини); - кратко образлаже своје потребе, изборе и преференције; - користи одговарајући језички регистар у формалним и неформалним контекстима (нпр. разговор са трговцем, са пријатељем).	Ученик ће да: - идентификује значења ријечи и израза који се односе на куповину у супермаркету повезујући их са фотографијама, илустрацијама или дефиницијама на италијанском језику; - на основу слушаног или прочитаног текста указује на тачне и присутне информације или тврдње; - чита и слуша писане и усмене текстове на тему куповине намирница, цијена, производа и слично; - одговара на питања на основу усменог, писаног или видео инпута; - инкорпорира одговарајући вокабулар и/или граматичке елементе у табеле/укрштенице/празнине унутар реченица и текстова; - пише кратке сажетке прочитаних текстова; - преузима задате улоге и игра их у симулираним	Предмет: Српски језик и књижевност	Тема: Језичка култура Морфологија

	комуникативним ситуацијама у пару (нпр. исказује радост, срећу или пак жаљење или разочарење, прихвата или одбија помоћ, разговор са трговцем и сл.); - пише кратке тематске саставе; - израђује пројектне задатке у пару или у групи у виду истраживања (нпр. ученици истражују на интернету информације о појединим италијанским производима са заштићеним поријеклом и представљају у одјељењу у виду плаката, стрипа, презентације и слично); - рјешава контролну листу у циљу (само)вредновања.		
--	---	--	--

Наставна тема: Andiamo a fare spese			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - идентификује и повезује са одговарајућим значењем лексику која се односи на карактеристике и куповину одјеће и обуће (<i>материјали, квалитет, боја, величина, број</i>) - описује одјећу/обућу и модне комбинације у кратким исказима и једноставним текстовима; - користи одговарајући вокабулар и комуникативне формуле у типичним комуникативним ситуацијама (нпр. тражење информација у вези са величином, цијеном, карактеристикама, могућностима попушта); - исказује потребе, изборе и преференције у вези са одјећом и обућом; - кратко образлаже своје потребе, изборе и преференције; - користи одговарајући језички регистар у формалним и неформалним контекстима (нпр. разговор са трговцем, са пријатељем).	Ученик ће да: - кратко и на једноставан начин дискутује и развија конверзацију о италијанској моди, стиливима облачења и слично; - идентификује значења ријечи и израза повезујући их са фотографијама, илустрацијама или дефиницијама на италијанском језику; - на основу слушаног или прочитаног текста указује на тачне и присутне информације или тврдње; - чита и слуша писане и усмене текстове на тему куповине одјеће и обуће, величине, боје и слично; - одговара на питања на основу усменог, писаног или видео инпута; - инкорпорира одговарајући вокабулар и/или граматичке елементе у табеле/укрштенице/празнине унутар реченица и текстова; - пише кратке сажетке	Предмет: Српски језик и књижевност	Тема: Језичка култура Морфологија

	прочитаних текстова или их препричава; - преузима задате улоге и игра их у симулираним комуникативним ситуацијама у пару (нпр. разговор са другаром или другарицом, разговор између трговца и купца и сл.); - у сврху побољшања комуникацијских вјештина користи игре у групи или пару; - пише мејлове примјењујући одговарајућу структуру, вокабулар и граматичке обрасце; - израђује пројектне задатке у пару или у групи у виду истраживања (нпр. ученици проводе истраживање о некој познатој италијанској марки на нашим просторима и представљају у одјељењу у виду плаката, стрипа, презентације и сл.); - рјешава контролну листу у циљу (само)вредновања.		
--	---	--	--

Наставна тема: Televisione			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - идентификује и повезује са одговарајућим значењем лексику која се односи на телевизију и дигиталне медије (<i>телевизијске емисије, програми, канали, програмске шеме; подкасти, Ју Тјуб канали, друштвене мреже; новине и портали</i>); - описује омиљене медијске садржаје у кратким исказима и једноставним текстовима; - пореди навике гледања телевизије у Италији и властитој земљи у кратким исказима и једноставним текстовима; - описује искуства на друштвеним мрежама у кратким исказима и једноставним текстовима; - користи одговарајући вокабулар и комуникативне формуле у типичним комуникативним ситуацијама (нпр. давање препорука, разговор о програмима, тражење и давање упутстава, савјета, забрана, наредби); - исказује захтјеве, позиве, савјете, забране и наредбе; - исказује преференције и мишљења у вези са медијским	Ученик ће да: - кратко и на једноставан начин дискутује и развија конверзацију о телевизијским програмима које најчешће гледа; - на основу слушаног или прочитаног текста указује на тачне и присутне информације или тврдње; - чита и слуша писане и усмене текстове на тему телевизијских програма и слично; - идентификује и објашњава значење нових ријечи и израза унутар усмених и писаних текстова на основу контекста; - одговара на питања на основу усменог, писаног или видео инпута; - пише кратке сажетке прочитаних текстова; - инкорпорира одговарајући вокабулар и/или граматичке елементе у табеле/укрштенице/празни не унутар реченица и текстова; - идентификује значења	Предмет: Српски језик и књижевност	Тема: Језичка култура Морфологија

садржајима; - кратко образлаже преференције и мишљења; - користи одговарајући језички регистар у формалним и неформалним контекстима (нпр. разговор са пролазником, са пријатељем).	ријечи и израза повезујући их са фотографијама, илустрацијама или дефиницијама на италијанском језику; - преузима задате улоге и игра их у симулираним комуникативним ситуацијама у пару (нпр. један ученик пита, а други даје упутства за кретање по граду, ученици преузимају улоге телевизијског водитеља и сл.); - у сврху побољшања комуникацијских вјештина користи игре у групи или пару; - развија конверзацију вођену питањима о томе колико времена проводи гледајући телевизију, који су му омиљени телевизијски програми и слично; - пише краће саставе на основу визуелног подстицаја (фотографије или цртежа); - рјешава контролну листу у циљу (само)вредновања.		
---	--	--	--

ВРЕДНОВАЊЕ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИХ ИСХОДА

Вредновање васпитно-образовних исхода врши се континуираним праћењем активности ученика на часовима, било да је ријеч о индивидуалном излагању или раду у пару/групи, имајући увијек у виду циљ постигнућа у предвиђеном циклусу учења.

Провјеравање постигнућа исхода је саставни дио наставе језика и пожељно је да се обавља на сваком часу, како би сви учесници наставног процеса имали повратну информацију, ученик о свом напредовању а наставник о успјешности метода рада. Резултате провјеравања и оцјењивања наставник анализира са ученицима, планирајући на тај начин наредне активности.

Провјеравање не подразумијева увијек и оцјењивање, али оба требају бити заснована на унапријед утврђеним и јасним критеријумима. Пратећи елементи провјеравања су јасна образложења наставника и инсистирање на позитивним странама учења. Уз овакав приступ наставник подстиче мотивацију и залагање ученика. Наставник треба да води евиденцију о напретку ученика, укључујући све релевантне податке (активност на часу, редовност и квалитет израде домаћих задатака, оцјене са тестова и писмених задатака итд.)

У циљу успјешног и објективног оцјењивања наставнику се препоручује да врши чешће и краће провјере знања и напредовања ученика (10-15 минута) путем израде писмених вјежби, контролних задатака и тестова након сваког обрађеног наставног садржаја. Сваки вид провјере треба да се реализује уз јасно образложен циљ.

У току сваког полугодишта потребно је реализовати по један ЗОТ и по један писмени задатак. Писмени задаци представљају коначну провјеру знања, као и вид сумативне провјере постигнућа ученика у протеклом периоду. Провјером се обухвата:

- разумијевање аудио или видео инпута (снимљени живи говор или видео снимак);
- разумијевање прочитаног текста;
- писмена продукција (кратак есеј, писмо, мејл, састав);
- познавање и употреба предвиђеног вокабулара и граматичког оквира, са јасним упућивањем на дескрипторе за предвиђени ниво.

Оцјена на писменом задатку не треба да буде и пресудно мјерило приликом закључивања оцјена. Закључну оцјену треба изводити на основу просте аритметичке средине оцјена на крају сваког полугодишта. Она треба истовремено да одражава **стварни и мјерљиви** напредак који су ученици постигли током наставног процеса, **утисак** предметног наставника о напредовању као и **реалну и објективну процјену** самог ученика о сопственом знању и постигнућу.

У процесу оцјењивања примјењује се актуелни Правилник о оцјењивању, а у настави је неопходно користити уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске.

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКЕ ПРЕПОРУКЕ

Настава италијанског језика треба да буде усклађена са најновијим сазнањима и приступима из теорије образовања. У складу са овом претпоставком, препоручује се усаглашеност са конструктивистичком парадигмом, у оквиру које се учење посматра као процес активне спознаје и откривања, кроз повезивање и надоградњу постојећих знања и искустава. Тежиште треба поставити на ученика, који умјесто пасивног рецепијента готових и уобличених информација, постаје протагониста сопственог процеса учења.

За остваривање оваквог приступа учењу кључно је да наставник инсистира на међупредметном повезивању, које ученику омогућава да појмове из италијанског језика и културе повезује са претходно стеченим знањима и искуствима. На овај начин подстиче се активно учење и разумијевање, а ученик се оспособљава да знања из специфичних предмета посматра као саставне компоненте ширих и комплекснијих система знања, изграђених на повезницама и међусобним корелацијама. Међупредметно повезивање представља и важну припремну фазу за ученике који ће учење наставити и у академском контексту, будући да је сваки модерни студиј заснован на интердисциплинарним и трансдисциплинарним приступима.

Примјена конструктивистичких принципа у наставној пракси остварује се кроз индуктивне приступе и методе подучавања, који подразумевају да ученик самостално, на основу појединачних примјера, долази до правила и општих законитости. Индуктивни приступ има нарочит дидактички потенцијал у контексту подучавања граматичких структура, зато што умјесто предочавања готових правила и дефиниција од ученика захтијева да активно размишља, логички повезује, анализира, упоређује и вреднује, како би дошао до спознаје. На овај начин развијају се логичко и критичко мишљење, а граматички садржаји, који су традиционално перципирани као сувопарни и монотони, постају пријемчивији. Надаље, стварање амбијента у којем ученик активно доприноси креирању знања повећава његову ангажованост и мотивацију, те доприноси дугорочном памћењу и подробнијем разумијевању градива. Неки од индуктивних метода и техника које се препоручују у настави страних језика јесу учење путем откривања (нпр. код подучавања граматичких структура, ученицима се нуде примјери, на основу којих реконструишу правила), проблемски оријентисана настава (нпр. симулирање ситуације у којој ученик треба да постави низ питања с циљем добијања информација о адреси резервисаног смјештаја), играње улога (енгл. *role play*), пројектна настава (нпр. израда менија у ресторану) итд. ^[1]

Препоручује се комбиновање различитих облика рада у настави, водећи рачуна да се фронтални облик, онда када се користи, надопуњује индивидуалним, групним и пројектним радом. Настава треба да буде интерактивна, динамична и колаборативна, те да развија и подстиче критичко мишљење, креативност, културу дијалога и вјештину дебатована. Сви наведени аспекти доприносе забавном карактеру наставе, који се може додатно појачати увођењем лудичких активности - како традиционалних игрица (нпр. меморијске картице, игра погађања личности), тако и оних реализованих преко различитих онлајн платформи. Наставник дигиталног доба на располагању има широк спектар алата погодних за стимулисање сваке појединачне когнитивне способности (памћење, разумијевање, примјена, анализа...) Будући да су припадници Z генерације тзв. дигитални нативци (енгл. *digital natives*), односно, особе које присну везу са технологијом успостављају још у најранијој

доби, употреба дигиталних алата у настави италијанског језика одговара њиховом сензибилитету и когнитивним стиловима учења. Ови алати могу код ученика створити асоцијацију са позитивним емоцијама и забавом, олакшавајући тако учење. Поред уобичајених платформи из свакодневне употребе чије је садржаје могуће дидактизовати према специфичним наставним потребама (нпр. *You tube* – подкасти, музички и филмски садржаји; *Instagram* – постови, фотографије, коментари), наставник може, у складу са временом на располагању, самостално креирати забавне игрице преко платформи као што је *Wordwall*. Овај алат омогућава креирање игрица користећи квизове, картице са појмовима и многе друге технике које су нарочито корисне за утврђивање лексике и граматичких структура, док је игрица ”окрени точак” (енгл. *spin the wheel*) погодна за вјежбање усмене продукције. Ова платформа се издваја јер није само једноставан и бесплатан алат за креирање сопствених материјала, већ и дигитална заједница наставника, у оквиру које је могуће дијелење позитивних пракси, као и преузимање већ готових материјала.

И поред потенцијала дигиталних алата у контексту иновација у настави, препоручује се технологију користити умјерено и у функцији помоћног алата, како би се у највећој могућој мјери задржали стандарди и критеријуми учења као захтјевног и сложеног когнитивног, емотивног и друштвеног процеса, који подразумијева концентрацију, посвећеност и улагање напора. Умјерено кориштење лудичких активности повећава мотивацију али и смањује тзв. афективни филтер (итал. *filtro affettivo*), односно, психолошки одбрамбени механизам који се активира онда када је ученик у стању анксиозности, нелагоде и страха. Ова стања често су узрокована страхом од грешке, те је стога важно да наставник поспјешује атмосферу у којој се грешка не стигматизује већ валоризује као важна и неизоставна фаза у процесу учења. Важно је стога ученика стимулисати да освијести и разумије природу грешке, како она не би постала саставни дио језичке праксе. У зависности од времена на располагању, наставник треба охрабривати учење на грешкама кроз корективни фидбек у оквиру којег се умјесто експлицитног навођења грешке користе алтернативне стратегије које ученика наводе да самостално уочи грешку и коригује је. На примјер, код вјежбања писмене продукције корекција може да се организује у двије фазе: у првој наставник означава грешке, враћајући ученику текст како би самостално извршио корекције. Уколико ученик и након подробнијег промишљања не успије да коригује назначене грешке, наставник експлицитно наводи о чему је ријеч. У току усмене продукције наставник може да изговори грешку коју је ученик направио, помажући му да је освијести, а потом и да да подробније размисли и покуша да се самостално коригује. Пожељно је да наставник са ученицима подијели и позитиван фидбек, односно, да их похвали за ангажман и мотивацију, као и да код ученика развија навику да искаже евентуалне нејасноће и потражи додатна појашњења. Све горенаведене специфичности одражавају начела комуникативног приступа, који представља теоријско-методолошку окосницу на којој почива и наставна пракса подучавања италијанског језика као страног. У средишту овог приступа налази се концепт комуникативне компетенције, који се ослања на социолингвистичка и прагматичка становишта, према којима се језик користи као средство за остваривање различитих друштвених циљева (нпр. захвалити се, поздравити, поставити питање, критиковати, наручити). У складу са овим, наставник треба тежити да граматичке елементе представи унутар контекста реалне језичке употребе, користећи што више примјере из аутентичне комуникације на италијанском језику. Код

вјежби усмјерених на развој говора граматичка коректност исказа треба бити у другом плану у односу на вриједност комуникације.

Упркос томе што је структурални ниво унутар комуникативне компетенције подређен изведбеном, тј. комуникативном нивоу језика, наставник треба наглашавати и његовати и вриједност граматички исправне комуникације. С тим у вези, неопходно је тежити развоју свих димензија комуникативне компетенције: 1) лингвистичке; 2) социолингвистичке; 3) прагматичке; 4) интеркултуралне.

1) ЛИНГВИСТИЧКА ДИМЕНЗИЈА

Лингвистичка димензија обухвата фонетске, фонолошке, морфолошке, лексичке и синтаксичке аспекте језика. Њен циљ је развијање структуралног знања о језику, као основе за граматички исправну и ефикасну комуникацију. Истовремено, она подстиче анализу, поређење, повезивање и вредновање структуралних аспеката из матерњег и других страних језика, чиме доприноси развоју метајезичке компетенције, али и развоју свеукупних когнитивних способности ученика. У овом погледу, значај развоја лингвистичке димензије превазилази оквири наставе страног језика и има важну улогу у цјелокупном интелектуалном развоју ученика.

2) СОЦИОЛИНГВИСТИЧКА ДИМЕНЗИЈА

Социолингвистичка димензија подразумијева развијање свијести о томе да језик није униформисани систем који је идентичан у свим комуникативним ситуацијама, већ комплексна структура сачињена од више различитих регистара, чији је одабир условљен контекстом комуникације и друштвеним нормама.

Наставник треба да, на примјерима из аутентичне језичке праксе, ученицима илуструје најтипичније примјере употребе формалног и неформалног регистра, наглашавајући чињеницу да је неадекватна примјена ових регистара истовремено кршење друштвених норми и бонтона, те да као таква може да их прикаже у негативном свјетлу (нпр. изостављање форме персирања у комуникацији са старијим особама и професорима). Кроз развој социолингвистичке димензије ученици се уводе у комплексније функције језика, те им се дочарава да је језик средство које има важну улогу у начину на који се појединац позиционира у друштву. Адекватност језичког регистра може се вјежбати кроз активности као што су писање неформалних и формалних мејлова, формулисање дијалога који укључује поздрављање и комуникацију са професором насупрот дијалога у којем се комуникација одвија са пријатељем итд.

3) ПРАГМАТИЧКА ДИМЕНЗИЈА

Кроз прагматичку димензију језик се посматра као скуп функција којима треба овладати како би се остварили жељени циљеви. У оквиру прагматичке димензије код ученика треба развијати способност да произведе говорне чинове типичне за А2 ниво (нпр. наручити, захвалити се, представити се, тражити упутства), али и свијест о томе да су ови чинови неопходни за

споразумијевање са италијанским говорницима/у италијанском говорном контексту, те да је без њих онемогућено, или пак значајно отежано, постизање жељених комуникативних/друштвених циљева.

4) ИНТЕРКУЛТУРАЛНА ДИМЕНЗИЈА

Кроз интеркултуралну димензију развија се свијест о разликама у друштвеним нормама, културним вриједностима и комуникативним обрасцима између матерњег и италијанског језика. Како би се код ученика развила интеркултурална димензија, кроз наставу италијанског језика треба освијестити чињеницу да језик, како матерњи, тако и страни, није само средство комуникације, већ и вишеслојан симболички систем кроз који се рефлектују вијековима грађене културне вриједности, обичаји, вјеровања, традиције и норме. Наставник треба да код ученика развија критичко мишљење о сопственој и италијанској култури и да ученика стимулише да у критичком кључу преиспитује културне стереотипе.

Ова димензија представља важан алат за подстицање демократских вриједности, које се граде кроз разумијевање и поштовање других култура и њихових специфичности. Њена вриједност је у усмјеравању ученика да сопствени поглед на свијет обогати другим перспективама, те да развија толеранцију и емпатију.

На А2 нивоу развој интеркултуралне компетенције може се подстицати кроз конфронтирање језичких и културних разлика (нпр. кроз тему гастрономије и прехранбених навика – доручак у Италији и Републици Српској, традиција испијања кафе; кроз разлике у поздравима, разлике у навикама за вријеме годишњег одмора). Као и код осталих нивоа комуникативне компетенције, и код интеркултуралне је акценат на употреби језика у реалним животним ситуацијама, те је стога пожељно кроз наставне садржаје симулирати аутентичне говорне ситуације, у којима ће ученик моћи да примијени усвојене језичко-културне обрасце (нпр. наручивање капучина у кафићу, конзумирање аперитива са пријатељима). У сврху илустровања комуникативне компетенције испод је графички приказ у којем су резимиране њене димензије и кључни термини који их одређују:

Графички приказ 1. Димензије комуникативне компетенције

Настава италијанског језика и принципи демократије и равноправности

У складу са кључним идејама критичке педагогије, образовање има трансформативни потенцијал и његова улога је оплемењивање и еманципација појединца и друштва. Водећи се овим начелима, Европска унија у свим референтним документима о образовању истиче важност интегрисања принципа родне равноправности у наставну праксу. Посвећеност овим принципима подразумева критичко преиспитивање ограничавајућих и стереотипних концепција о женама и мушкарцима, те залагање за систем односа моћи унутар којег жене и мушкарци имају једнака права и одговорности.

У наставној пракси допринос принципима демократије и родне равноправности наставник може дати кроз вредновање постигнућа жена у италијанској културно-историјској панорами (нпр. приликом помињања представника из области културе и умјетности поменути и женске представнице које су често искључене и из самих уџбеника), избјегавање једноличног и анахронистичког приказивања жена искључиво кроз стереотипна занимања попут домаћице и учитељице. Наставник треба водити рачуна да у текстовима и примјерима жене и мушкарци буду приказани у разноврсним и нестереотипним улогама које рефлектују прогресивне и еманципаторне токове у савременим породичним и друштвеним односима (нпр. жене на позицијама одлучивања, мушкарце и жене који дијеле кућне послове, мушкарце који воде бригу о дјечи).

Настава италијанског језика у доба вјештачке интелигенције

С обзиром на све ширу примјену вјештачке интелигенције у свим сегментима људског дјеловања, неопходно је да наставник њен утицај на наставну праксу препозна као неминовност, јер само на тај начин може адекватно одговорити на изазове подучавања страних језика у ери вјештачке интелигенције. Алате засноване на вјештачкој интелигенцији потребно је прихватити као потенцијалне савезнике у образовном процесу, те их, у мјери у којој је то оправдано, интегрисати у наставу.

На примјер, будући да *ChatGPT* омогућава симулирање дијалога на различите теме, овај алат може бити користан за вјежбање конверзације на италијанском језику (нпр. наставник као *prompt* даје комуникативну ситуацију наручивања у кафићу, а ученик започиње и развија разговор у дигиталном окружењу). Поред тога, ученик од вјештачке интелигенције може тражити да коригује евентуалне грешке у репликама, преформулише текст користећи синонине. На овај начин подстичу се активно учење и рефлексивност о језику.

Ипак, поред бројних могућности, наставник треба да укаже и на потенцијалне злоупотребе, попут некритичке употребе садржаја генерисаног од стране вјештачке интелигенције, плагијата или смањења когнитивног ангажмана ученика. Кључно је да наставник код ученика развија критички однос према употреби вјештачке интелигенције. У овом погледу, ученика треба охрабривати да вјештачку интелигенцију посматра као систем подршке, који није непогрешив, и чија неумјерена употреба може произвести штетне посљедице на когнитивни и интелектуални развој. Због тога је од изузетне важности инсистирати да се ови алати користе искључиво уз одобрење и под надзором наставника. У случају злоупотребе, наставник треба да реагује досљедно, штитећи интегритет образовне институције и важеће критеријуме оцјењивања – на примјер, писмене радове за које се утврди да су написани од стране вјештачке интелигенције треба поништити.

[1] Ови приступи представљају норму у савременим уџбеницима италијанског језика као страног, те се као такви подразумевају у настави. Они су овдје експлицитно наведени како би се наставник усмјерио да их користи и приликом самосталног осмишљања активности, као и када користи додатне материјале у односу на референтни уџбеник.

Језичке вјештине

У настави италијанског језика потребно је развијати како рецептивне (разумијевање на основу слушања и разумијевање на основу читања), тако и продуктивне језичке вјештине (говор и писање).

Слушање и разумијевање

Наставник треба да користи што разноврсније снимљене аутентичне материјале за слушање. Прије слушања наставник треба да одговарајућим активностима припреми ученике за успјешно прихватање нове теме и да усмјери њихову пажњу представљањем садржаја помоћу илустрација или фотографија, истицањем кључних ријечи и израза, као и постављањем различитог типа задатака које треба да ријеше током слушања. Такође, наставник треба осмислити и активности после слушања и од ученика може тражити да ријеше одговарајуће задатке као што су одговори типа *тачно/нетачно*, уписивањем ријечи или података који недостају, повезивањем текста са сликама или одговарањем на постављена питања.

Читање и разумијевање

Циљ развијања ове вјештине је оспособљавање ученика за самостално читање аутентичних текстова одговарајућом брзином и разумијевање њихове намјене схватањем и утврђивањем основне идеје или појединачних информација. За развијање ове вјештине треба користити разноврсне изворне текстове уз кориштење одговарајуће технике читања. Разумијевање текста се може провјеравати за вријеме или након читања. Избор активности ће зависити од тога да ли се провјеравање врши прије, у току или након читања. Најчешће активности којима се провјерава разумијевање прочитаног текста су: одговори на питања, попуњавање празнина у тексту или табели, одговори типа *тачно/нетачно*, давање наслова одређеним дијеловима текста, успостављање хронолошког реда реченица или дијелова текста.

Говор

Комуникативни приступ подразумева развој све четири вјештине и њихову интеграцију. Међутим, посебну пажњу у току наставе италијанског језика треба посветити развоју вјештине говора који ученицима треба да омогући успјешну комуникацију. Да би ученици били мотивисани за комуникацију, потребно их је стимулисати. За стимулисање комуникације могу се користити следећи извори: теме и садржаји из обрађиваних текстова, слике, цртежи, план града, плакати, постери и сл. Препоручују се припремне активности у пару или у мањим групама код захтјевнијих задатака. У први план ставити

садржај, а не граматичку коректност исказа. Ученике похвалити за активно учешће и интересовање и на прикладан начин указати на евентуалне грешке.

Писање

Циљ развијања вјештине писања је да се ученик оспособи да у писаној форми оствари комуникацију. За развијање ове вјештине треба користити контролисано писање на задату тему (писање по моделу, довршавање текста, попуњавање текста, диктат) и тзв. слободно писање (писма, поруке, честитке). Писани текст треба да има одговарајућу форму, лексику, граматичку и правописну тачност.